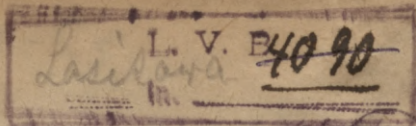

WC

03081024288

L $\frac{4}{1032}$

P. Vergilii Nasonis

Bucolica.

L $\frac{4}{1032}$

IZLASE

Latvijas augstskolas vajadzībām.

Sastādījis

doc. K. Straubergs.

Rigā, 1921.

W. F. Häcker, drukatava.

40 90

47-88

R. Vergili Maronis

Bucolica

LIBRARI

Latvian National Library

EGLOGA I

MELIBOEVS.

TITYRVS.

M. Tityre, tu patulae recubans sub tegmine fagi
silvestrem tenui musam meditaris avena:
nos patriae fines et dulcia linquimus arva.
nos patriam fugimus: tu, Tityre, lentus in umbra
formonsam resonare doces Amaryllida silvas. 5

T. O Meliboee, deus nobis haec otia fecit.
namque erit ille mihi semper deus, illius aram
saepe tener nostris ab ovilibus imbuet agnus.
ille meas errare boves, ut cernis, et ipsum
ludere quae vellem calamo permisit agresti. 10

M. Non equidem invideo, miror magis: undique totis
usque adeo turbatur agris. en ipse capellas
protenus aeger ago: hanc etiam vix, Tityre, duco.
hic inter densas corylos modo namque gemellos
spem gregis, a, silice in nuda conixa reliquit. 15
saepe malum hoc nobis, si mens non laeva fuisset
de caelo tactas memini praedicere quercus.
sed tamen iste deus qui sit da, Tityre, nobis.

T. Urbem quam dicunt Romam, Meliboee, putavi
stultus ego huic nostrae similem, quo saepe solemus 20
pastores ovium teneros depellere fetas.
sic canibus catulos similes, sic matribus haedos
noram, sic parvis componere magna solebam.
verum haec tantum alias inter caput extulit urbes,
quantum lenta solent inter viburna cupressi. 25

M. et quae tanta fuit Romam tibi causa videudi?

T. Libertas, quae sera tamen respexit inertem,
candidior postquam tondenti barba cadebat.
respexit tamen et longo post tempore venit,
postquam nos Amaryllis habet, Galatea reliquit. 30

namque, fatebor enim, dum me Galatea tenebat,
 nec spes libertatis erat nec cura peculi.
 quamvis multa meis exiret victima saeptis,
 pinguis et ingratae premeretur caseus urbi,
 non umquam gravis aere domum mihi dextra redibat. 35

M. Mirabar quid maesta deos, Amarylli, vocares;
 cui pendere sua patereris in arbore poma:
 Tityrus hinc aberat, ipsae te, Tityre, pinus,
 ipsi te fontes, ipsa haec arbusta vocabant.

T. Quid facerem? neque servitio me exire licebat 40
 nec tam praesentis alibi cognoscere divos.

hic illum vidi iuvenem, Meliboeae, quotannis
 bis senos cui nostra dies altaria fumant.
 hic mihi responsum primus dedit ille petenti:
 'pascite ut ante boves, pueri: summittite tauros.' 45

M. Fortunate senex! ergo tua rura manebunt.
 et tibi magna satis, quamvis lapis omnia nudus
 limosoque palus obducat pascua iunco.
 non insueta gravis temptabunt pabula fetas,
 nec mala vicini pecoris contagia laedent. 50

fortunate senex! hic inter flumina nota
 et fontis sacros frigus captabis opacum.
 hinc tibi, quae semper, vicino ab limite saepes
 Hyblaeis apibus florem depasta salicti
 saepe levi somnum snadebit inire susurro. 55

hinc alta sub rupe canet frondator ad auras:
 nec tamen interea raucae tua cura palumbes
 nec gemere aëria cessabit turtur ab ulmo.

T. Ante leves ergo pascentur in aequore cervi,
 et freta destituent nudos in litore pisces; 60
 ante pererratis amborum finibus exul
 aut Ararim Parthus bibet aut Germania Tigrim,
 quam nostro illius labatur pectore voltus.

M. At nos hinc alii sitientis ibimus Afros,
 pars Scythiam et rapidum cretae veniemus Oaxen 65
 et penitus toto divisos orbe Britannos.

en umquam patrios longo post tempore finis,
 pauperis et tuguri congestum caespite culmen
 post aliquot mea regna videns mirabor aristas?
 impius haec tam culta novalia miles habebit, 70

barbarus has segetes: en quo discordia civis
 produxlt miseros, his nos consevimus agros!
 insere nunc, Meliboee, piros; pone ordine vites.
 ite meae quondam felix pecus, ite capellae.
 non ego vos posthac viridi proiectus in antro 75
 dumosa pendere procul de rupe videbo;
 carmina nulla canam; non me pascente, capellae,
 florentem cytisum et salices carpetis amaras.

T. Hic tamen hanc mecum poteras requiescere noctem
 fronde super viridi: sunt nobis mitia poma, 80
 castaneae molles et pressi copia lactis.
 et iam summa procul villarum culmina fumant,
 maioresque cadunt altis de montibus umbrae.

III.

MENALCAS. DAMOETAS. PALAEMON.

M. Dic mihi, Damoeta, cuium pecus? an Meliboei?

D. Non, verum Aegonis; nuper mihi tradidit Aegon.

M. Infelix o semper ovis pecus! ipse Neaeram
 dum fovet ac ne me sibi praeferat illa veretur,
 hic alienus ovis custos bis mulget in hora; 5
 et sucus pecori et lac subducitur agnis.

D. Parcius ista viris tamen obicienda memento.
 novimus et qui te transversa tuentibus hircis,
 et quo — sed faciles nymphae risere — sacello.

M. Tum, credo, cum me arbustum videre Miconis 10
 atque mala vitis incidere falce novellas.

D. Aut hic ad veteres fagos cum Daphnidis arcum
 fregisti et calamos: quae tu, perverse Menalca,
 et cum vidisti puero donata, dolebas,
 et si non aliqua nocuisses, mortuus esses. 15

M. Quid domini faciant, audent cum talia fures?
 non ego te vidi Damonis, pessime, caprum
 excipere insidiis, multum latrante Lycisca?
 et cum clamarem 'quo nunc se proripit ille?
 Tityre, coge pecus!' tu post carecta latebas. 20

D. An mihi cantando victus non redderet ille,
quem mea carminibus meruisset fistula caprum?
si nescis, meus ille caper fuit; et mihi Damon
ipse fatebatur; sed reddere posse negabat.

M. Cantando tu illum? aut umquam tibi fistula cera 25
iuncta fuit? non tu in triviis, indocte, solebas
stridenti miserum stipula disperdere carmen?

D. Vis ergo inter nos quid possit uterque vicissim
experiamur? ego hanc vitulam (ne forte recuses,
bis venit ad mulctram, binos alit ubere fetus) 30
depono: tu dic, mecum quo pignore certes.

M. De grege non ausim quicquam deponere tecum:
est mihi namque domi pater, est iniusta noverca;
bisque die numerant ambo pecus, alter et haedos.

verum, id quod multo tute ipse fatebere maius, 35
(insanire libet quoniam tibi) pocula ponam
fagina, caelatum divini opus Alcimedontis:
lenta quibus torno facili super addita vitis
diffusos edera vestit pallente corymbos.

in medio duo signa, Conon et — quis fuit alter, 40
descripsit radio totum qui gentibus orbem,
tempora quae messor, quae curvos arator haberet?
necdum illis labra admovi. sed condita servo.

D. Et nobis idem Alcimedon duo pocula fecit,
et molli circum est ansas amplexus acantho, 45
Orpheaque in medio posuit silvasque sequentis;
necdum illis labra admovi, sed condita servo:
si ad vitulam spectas, nihil est quod pocula laudes

M. Numquam hodie effugies; veniam quocumque vocaris
audiat haec tantum — vel qui venit ecce Palaemon. 50
efficiam, posthac ne quemquam voce lacesas.

D. Quin age, siquid habes; in me mora non erit ulla
nec quemquam fugio: tantum, vicine Palaemon,
sensibus haec imis (res est non parva) reponas.

P. Dicite, quandoquidem in molli consedimus herba. 55
et nunc omnis ager, nunc omnis parturit arbos;
nunc frondent silvae, nunc formosissimus annus.
incipe, Damoeta; tu deinde sequere, Menalca.
alternis dicetis: amant alterna camenae.

D. Ab Iove principium musae: Iovis omnia plena; 60

ille colit terras; illi mea carmina curae.

M. Et me Phoebus amat; Phoebos sua semper aputne munera sunt, lauri et suave rubens hyacinthus.

D. Malo me Galatea petit, lasciva puella, et fugit ad salices, et se cupit ante videri. 65

M. At mihi sese offert ultro meus ignis Amyntas, notior ut iam sit canibus non Delia nostris.

D. Parta meae Veneri sunt munera: namque notavi ipse locum, aëriae quo congressere palumbes.

M. Quod potui, puero silvestri ex arbore lecta aurea mala decem misi; cras altera mittam. 70

D. O quotiens et quae nobis Galatea locuta est! partem aliquam, venti, divom referatis ad auris!

M. Quid prodest, quod me ipse animo non spernis, Amynta,

si, dum tu sectaris apros, ego retia servo? 75

D. Phyllida mitte mihi: meus est natalis, Jolla; cum faciam vitula pro frugibus, ipse venito.

M. Phyllida amo ante alias: nam me discedere flevit, et longum 'formonse, vale vale', inquit, 'Jolla.'

D. Triste lupus stabulis, maturis frugibus imbres, arboribus venti, nobis Amaryllidis irae 80

M. Dulce satis umor, depulsis arbutus haedis, lenta salix feto pecori, mihi solus Amyntas.

D. Polio amat nostram, quamvis est rustica, musam: Pierides, vitulam lectori pascite vestro. 85

M. Polio et ipse facit nova carmina: pascite taurum iam cornu petat et pedibus qui spargat harenam.

D. Qui te, Polio, amat, veniat quo te quoque gaudet; mella fluant illi, ferat et rubes asper amomum.

M. Qui Bavium non odit, amet tua carmina, Maevi, atque idem iungat volpes et mulgeat hircos. 90

D. Qui legitis flores et humi nascentia fraga, frigidus, o pueri, fugite hinc, latet anguis in herba.

M. Parcite, oves, nimium procedere: non bene ripae creditur; ipse aries etiam nunc vellera siccatur. 95

D. Tityre, pascentes a flumine reice capellas: ipse, ubi tempus erit, omnis in fonte lavabo.

M. Cogite oves, pueri; si lac praeceperit aestus,

ut nuper, frustra pressabimus ubera palmis.

D. Heu, heu, quam pingui macer est mihi taurus in
 ervo! 100
 idem amor exitium pecori pecorisque magistro.

M. His certe neque amor causa est: vix ossibus
 haerent.
 nescio quis teneros oculus mihi fascinat agnos.

D. Dic, quibus in terris — et eris mihi magnus Apollo —
 tris pateat Caeli spatium non amplius ulnas. 105

M. Dic, quibus in terris inscripti nomina regum
 nascantur flores; et Phyllida solus habeto.

P. Non nostrum inter vos tantas componere lites.
 et vitula tu dignus et hic. et quisquis amores
 hau temnet dulcis, haut experietur amarus. 110
 claudite iam rivos, pueri: sat prata biberunt.

IV.

Sicelides musae, paulo maiora canamus!
 non omnis arbusta iuvant humilesque myricae:
 si canimus silvas, silvae sint consule dignae.
 Ultima Cumaevi venit iam carminis aetas;
 magnus ab integro saeculorum nascitur ordo. 5
 iam redit et virgo, redeunt Saturnia regna;
 iam nova progenies caelo demittitur alto.
 tu modo nascenti puero, quo ferrea primum
 desinet ac toto surget gens aurea mundo,
 casta fave Lucina: tuus iam regnat Apollo. 10
 Teque adeo decus hoc aevi, te consule inibit,
 Polio; et incipient magni procedere menses;
 te duce, si qua manent sceleris vestigia nostri,
 inrita perpetua solvent formidine terras.
 ille deum vitam accipiet, divisque videbit 15
 permixtos heroas, et ipse videbitur illis,
 pacatumque reget patriis virtutibus orbem.

At tibi prima, puer, nullo munuscula cultu
 errantis hederas passim cum baccare tellus
 mixtaque ridenti colocasia fundet acantho. 20
 ipsae lacte domum referent distenta capellae
 ubera, nec magnos metuent armenta leones.
 ipsa tibi blandos fundent cunabula flores.
 occidet et serpens, et fallax herba veneni
 occidet; Assyrium volgo nascetur amomum. 25
 At simul heroum laudes et facta parentis
 iam legere et quae sit poteris cognoscere virtus:
 molli paulatim flavescet campus arista,
 incultisque rubens pendebit sentibus uva,
 et durae quercus sudabunt roscida mella. 30
 pauca tamen suberunt priscae vestigia fraudis,
 quae temptare Thetim ratibus, quae cingere muris
 oppida, quae iubeant telluri infindere sulcos.
 alter erit tum Tiphys, et altera quae vehat Argo
 delectos heroas; erunt etiam altera bella, 35
 atque iterum ad Troiam magnus mittetur Achilles.
 Hinc, ubi iam firmata virum te fecerit aetas,
 cedit et ipse mari vector, nec nautica pinus
 mutabit merces; omnis feret omnia tellus.
 non rastros patietur humus, non vinea falcem; 40
 robustus quoque iam tauris iuga solvet arator;
 nec varios discet mentiri lana colores,
 ipse sed in pratis aries iam suave rubenti
 murice, iam croceo mutabit vellera luto;
 sponte sua sandyx pascentis vestiet agnos. 45
 'Talia saecula' suis dixerunt 'currite' fuis
 concordēs stabili fatorum numine parcae.
 Adgredere o magnos (aderit iam tempus) honores,
 cara deum suboles, magnum Iovis incrementum!
 aspice convexo nutantem pondere mundum, 50
 terrasque tractusque maris caelumque profundum,
 aspice, venturo laetentur ut omnia saeclo!
 o mihi tum longae maneat pars ultima vitae,
 spiritus et quantum sat erit tua dicere facta:
 non me carminibus vincat nec Thracius Orpheus, 55
 nec Linus, huic mater quamvis atque huic pater adsit
 Orphei Caliopea, Lino formonsus Apollo.

Pan etiam, Arcadia mecum si iudice certet,
 Pan etiam Arcadia dicat se iudice victum.
 incipe, parve puer, risu cognoscere matrem: 60
 matri longa decem tulerunt fastidia menses.
 incipe, parve puer: cui non risere parentes,
 nec deus hunc mensa, dea nec dignata cubileisti:

V.

MENALCAS. MOPSUS.

ME. Cur non, Mopse, boni quoniam convenimus ambo,
 tu calamos inflare levis, ego dicere versus,
 hic corylis mixtas inter consedimus ulmos?

MO. Tu maior; tibi me est aecum parere, Menalca,
 sive sub incertas zephyris motantibus umbras, 5
 sive antro potius succedimus. aspice, ut antrum
 silvestris raris sparsit labrusca racemis.

ME. Montibus in nostris solus tibi certat Amyntas.

MO. Quid, si idem certet Phoebum superare canendo

ME. Incipe, Mopse, prior, siquos aut Phyllidis ignes 10
 aut Alconis habes laudes aut iurgia Codri.
 incipe; pascentis servabit Tityrus haedos.

MO. Immo haec, in viridi nuper quae cortice fagi
 carmina descripsi et modulans alterna notavi,
 experiar. tu deinde iubeto ut certet Amyntas. 15

ME. Lenta salix quantum pallenti cedit olivae,
 puniceis humilis quantum saliuuca rosetis,
 iudicio nostro tantum tibi cedit Amyntas.
 sed tu desine plura, puer; successimus antro.

MO. Extinctum nymphae crudeli funere Daphnim 20
 flebant (vos coryli testes et flumina nymphis),
 cum complexa sui corpus miserabile nati
 atque deos atque astra vocat crudelia mater.
 Non ulli pastos illis egere diebus
 frigida, Daphni, boves ad flumina; nulla neque annem 25

libavit quadrupes, nec graminis attigit herbam.
 Daphni, tuum Poenos etiam ingemuisse leones
 interitum montesque feri silvaeque locuntur.
 Daphnis et Armenias curru subiungere tigris
 Instituit, Daphnis thiasos inducere Bacchi 30
 et foliis lentas intexere mollibus hastas.
 vitis ut arboribus decori est, ut vitibus uvae,
 ut gregibus tauri, segetes ut pinguibus arvis:
 tu decus omne tuis, postquam te fata tulerunt,
 ipsa Pales agros atque ipse reliquit Apollo. 35
 Grandia saepe quibus mandavimus hordea sulcis,
 infelix lolium et steriles nascuntur avenae;
 pro molli viola, pro purpurea narcisso
 carduos et spinis surgit paliurus acutis.
 Spargite humum foliis, inducite fontibus umbras, 40
 pastores (mandat fieri sibi talia Daphnis)
 et tumulum facite, et tumulo super addite carmen:
 Daphnis ego in silvis, hinc usque ad sidera notus,
 formonsi pecoris custos, formonsior ipse.

ME. Tale tuum nobis carmen, divine poeta, 45
 quale sopor fessis in gramine, quale per aestum
 dulcis aquae saliente sitim restinguere rivo.
 nec calamis solum aequiperas, sed voce magistrum.
 nos tamen haec quocumque modo tibi nostra vicissim 50
 dicemus, Daphnimque tuum tollemus ad astra;
 Daphnim ad astra feremus: amavit nos quoque Daphnis.

MO. An quicquam nobis tali sit munere maius?
 et puer ipse fuit cantari dignus, et ista
 iam pridem Stimichon laudavit carmina nobis. 55

ME. Candidus insuetum miratur limen Olympi
 sub pedibusque videt nubes et sidera Daphnis.
 ergo alacris silvas et cetera rura voluptas
 Panaque pastoresque tenet dryadasque puellas.
 Nec lupus insidias pecori, nec retia cervis 60
 ulla dolum meditantur; amat bonus otia Daphnis.
 ipsi laetitia voces ad sidera iactant
 intonsi montes; ipsae iam carmina rupes.

Eortunate puer, tu nunc eris alter ab illo 49

ipsa sonant arbusta: 'deus, deus ille, Menalca!
 Sis bonus o felixque tuis! en quattuor aras; 65
 ecce duas tibi, Daphni, duas altaria Phoebō.
 pocula bina novo spumantia lacte quotannis
 craterasque duo statuam tibi pinguis olivi,
 et multo in primis hilarans convivia baccho,
 ante focum, si frigus erit, si messis, in umbra 70
 vina novom fundam calathis Ariusia nectar.
 cantabunt mihi Damoetas et Lyctius Aegon;
 saltantis saturos imitabitur Alphesiboeus.
 haec tibi semper erunt et cum solemnia vota
 reddemus nymphis, et cum lustrabimus agros. 75
 Dum iuga montis aper, fluvios dum piscis amabit,
 dumque thymo pascentur apes, dum rore cicadae,
 semper honos nomenque tuum laudesque manebunt.
 ut Baccho Cererique, tibi sic vota quotannis
 agricolae facient; damnabis tu quoque votis. 80

MO. Quae tibi, quae tali reddam pro carmine dona?
 nam neque me tantum venientis sibilus austri
 nec percussa iuvant fluctu tam litora, nec quae
 saxosas inter decurruunt flumina valles.

ME. Hac te nos fragili donabimus ante cicuta. 85
 haec nos 'formosum Corydon ardebat Alexim,'
 haec eadem docuit 'cuium pecus? an Meliboei?'

MO. At tu sume pedum, quod, me cum saepe rogaret,
 non tulit Antigenes (et erat tunc dignus amari)
 formosum paribus nodis atque aere, Menalca. 90

IX.

LYCIDAS. MOERIS.

L. Quo te, Moeri, pedes? an, quo via ducit, in urbem?

M. O Lycida, vivi pervenimus, advena nostri
 (quod numquam veriti sumus) ut possessor agelli
 diceret 'haec mea sunt; veteres migrate coloni.'

nunc victi tristes, quoniam Fors omnia versat, 5
 hos illi (quod nec vertat bene) mittimus haedos.

L. Certe equidem audieram, qua se subducere colles

incipiunt mollique iugum demittere clivo,
usque ad aquam et veteres iam fracta cacumina fagos
omnia carminibus vestrum servasse Menalcan. 10

M. Audieras: et fama fuit; sed carmina tantum
nostra valent, Lycida, tela inter Martia, quantum
Chaonias dicunt aquila veniente columbas.
quod nisi me quacumque novas incidere lites
ante sinistra cava monuisset ab ilice cornix, 15
nec tuus hic Moeris nec viveret ipse Menalcas.

L. Heu, cadit in quemquam tantum scelus? heu tua nobis
paene simul tecum solacia rapta, Menalca?
quis caneret nymphas? quis humum florentibus herbis
spargeret, aut viridi fontes induceret umbra? 20
vel quae sublegi tacitus tibi carmina nuper,
cum te ad delicias ferres Amaryllida nostras:
Tityre, dum redeo (brevis est via) pasce capellas,
et potum pastas age, Tityre, et inter agendum
occursare capro (cornu ferit ille) caveto.' 25

M. Immo haec, quae Varo necdum perfecta canebat:
'Vare, tuum nomen, superet modo Mantua nobis,
Mantua vae miserae nimium vicina Cremonae,
cantantes sublime ferent ad sidera cycni.'

L. Sic tua Cyrneas fugiant examina taxos, 30
'sic cytiso pastae distendant ubera vaccae:
incipi, siquid habes. et me fecere poetam
Pierides, sunt et mihi carmina, me quoque dicunt
vatem pastores; sed non ego credulus illis.
nam neque adhuc Varo videor nec dicere Cinna 35
digna, sed argutos inter strepere anser olores.

M. Id quidem ago et tacitus, Lycida, necum ipse voluto,
si valeam meminisse; neque est ignobile carmen.
'huc ades, o Galatea; quis est nam ludus in undis?
hic ver purpureum, varios hic flumina circum 40
fundit humus flores, hic candida populus antro
imminet, en lentae texunt umbracula vites:
huc ades; insani feriant sine litora fluctus.'

L. Quid, quae te pura solum sub nocte canentem
audieram? numeros memini, si verba tenerem. 45
'Daphni, quid antiquos signorum suspicis ortus?

ecce Dionaei processit Caesaris astrum,
astrum, quo segetes gauderent frugibus, et quo
duceret apricis in collibus uva colorem.

insere, Daphni, piros; carpent tua poma nepotes? 50

M. Omnia fers, aetas, animum quoque; saepe ego
longos

cantando puerum memini me condere soles;

nunc oblita mihi tot carmina; vox quoque Moerim

iam fugit ipsa; lupi Moerim videre priores.

sed tamen ista satis referet tibi saepe Menalcas. 55

L. Causando nostros in longum ducis amores.

et nunc omne tibi stratum silet aequor, et omnes,
aspice, ventosi ceciderunt murmuris aurae.

hinc adeo media est nobis via; namque sepulchrum

incipit apparere Bianoris: hic, ubi densas 60

agricolae stringunt frondes, hic, Moeri, canamus:

hic haedos depone, tamen veniemus in urbem.

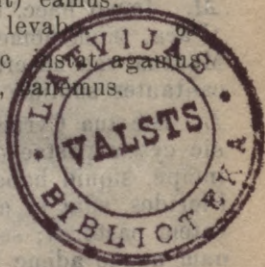
aut si, nox pluuiam ne colligat ante, veremur,

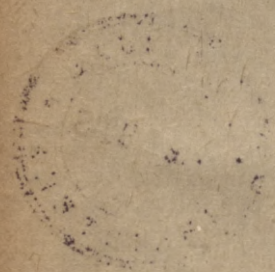
cantantes licet usque (minus via laedit) eamus:

cantantes ut eamus, ego hoc te fasce leuabo.

M. Desine plura, puer, et quod nunc instat agamus
carmina tum melius, cum venerit ipse, canemus.

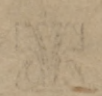
1556 felt

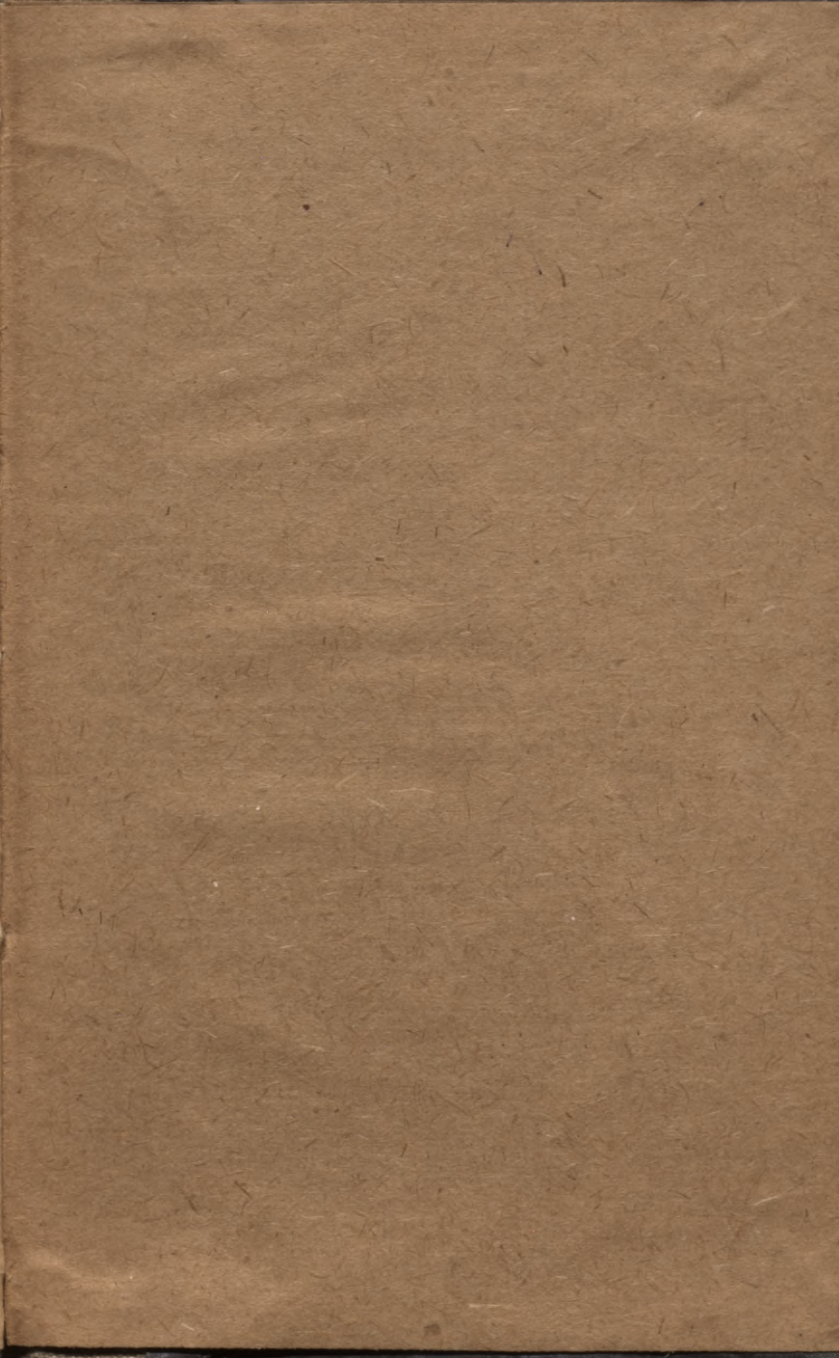
P. Virgili Nasonis

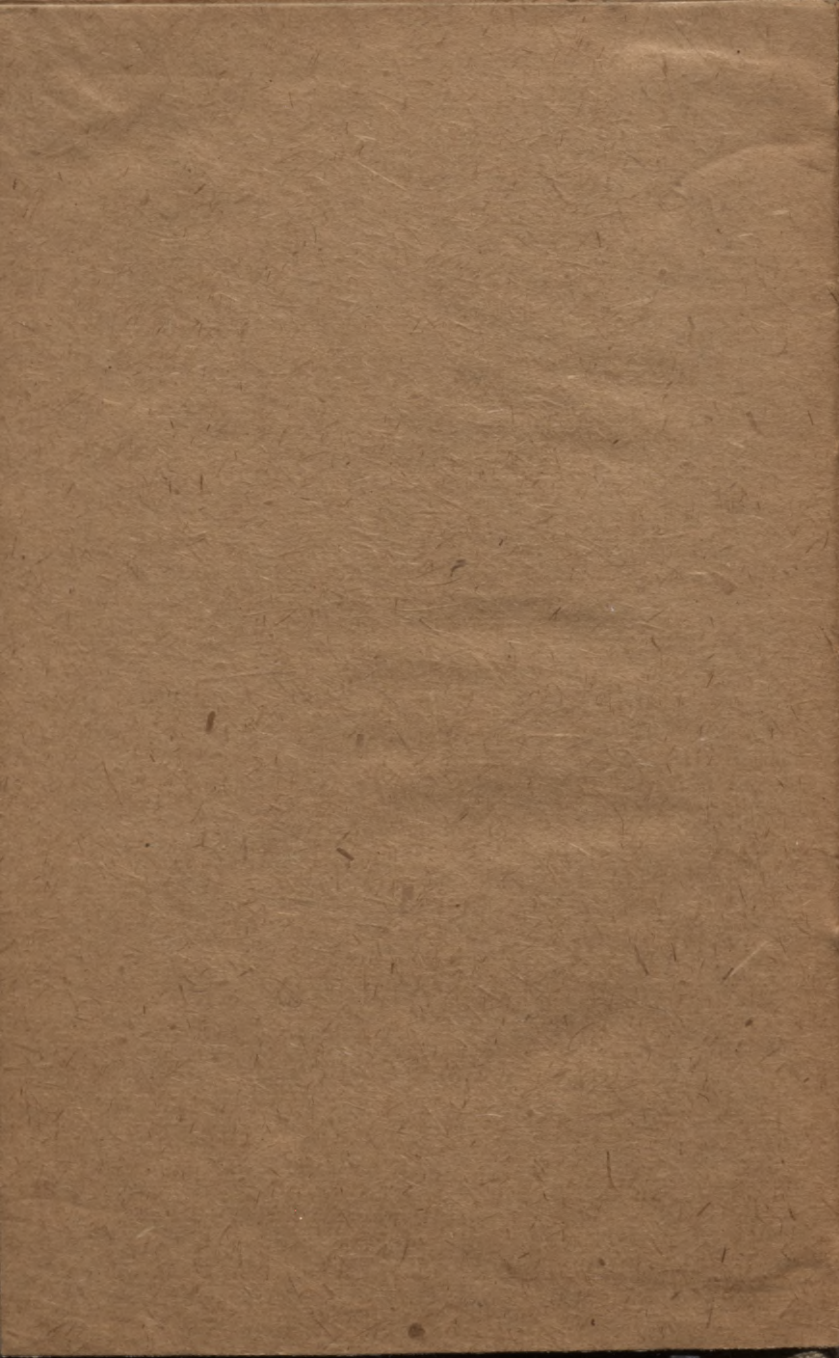
Prætoris

20. 1. 21.

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0308102425

42